

Amaczi Viktor

Repülőmúzeum Virginiában

Az amerikai Virginia állam egyik közkezdvelt üdülőhelye, Virginia Beach közelében található a világ egyik legnagyobb magán repülőgép-gyűjteménye. A kiállított repülőgépek a két világháború, illetve a koreai háború légi hadviselésének eszközei voltak.

Minden repülőgépet restauráltak, és – lehetőség szerint eredeti alkatrészeket alkalmazva –, repülőképes állapotába állították vissza. A repülőgépek festését és felségjeleit az eredeti harci állapotuk szerint állították helyre, annak megfelelően, ahogy harcoltak velük. A múzeum repülőgépei alkalmasszerűen fel is szállnak bemutató repülésekre, helyi bemutató repülőnapokat is szerveznek a környék számára.

A múzeumhoz tartozó füves terület és nagy befogadóképességű épületek kiváló helyet adnak – a hely szelleméhez méltó módon – a légierő egykori katonáinak találkozóra.

A muzeális repülőgépeket egy központi épületben, valamint a repülőgépek számára épített hangárokból helyezték el. Az egyes eszközök mellett elhelyezett táblák röviden ismertetik az adott tárgy jellemzőit, történetét, de számos önkéntes múzeumi munkatárs is szakszerű információval tud szolgálni. A kétszintes központi épület fogadósint

2. ábra. A P-39 Aircobra, illetve a fotón látható P-63 Kingcobra repülőgépeket az Egyesült Államok 1942-től többezres darabszámban szállította a szovjet légierőnek (A kiállítóterben a gép elé V. I. Lenin egésszalagos szobrát állították.)

1. ábra. Német légvédelmi fényszóró a II. világháborúból

aulájában több, főképp szárazföldi kiállítási tárgy található. Néhány repülőtéri vontatási, de egyéb célra is használatos jármű híven tükrözi az eszközök használatának korát. Az egyik jeepre ráfestették az alakulat hadrendi megnevezését is. Itt látható egy homokszínű BMW motorkerékpár is, rajta egy pálmafa alakú jelzés, amely egy horogkeresztben végződik, nyilván zsákmányanyag volt Rommell csapataitól. Kiállítottak egy P-51 Mustang vadászipülőgép vezetőképzés segítségével kialakított gyakorló, közismert nevén trenaször berendezését is. Számos repülőgépmotor is látható. Az aula egyik meglepő darabja egy V1-es szárnyasbomba, amelyet a német újraegyesítés utáni időkben találtak meg egy alagútban elrejtve, teljesen új állapotban. Különlegességet jelent az a kis méretű rádió-berendezés is, amellyel a kezdeti indításokkor a V1-es fegyverek néhány példányát ellátták (S3-as, illetve RL 2,4 T1-es triódákat alkalmazva), hogy ellenőrizzék a fegyver repülési irányát az indítási helyhez viszonyítva, és a cél koordinátáit rádiós irányászógméréssel. Egy másik ritkaság egy ejtőernyős bábú, amelyet a szövetségesek a németek megtevesztésére használtak a partraszálláskor. Az ilyen bábú alkalmazása

ÖSSZEFOGLALÁS: Az amerikai Virginia Beachnél található magán repülőgép-gyűjteményben kiállított repülőgépek a két világháború, illetve a koreai háború légi hadviselésének eszközei. Látható itt V1-es szárnyasbomba, német Enigma rejtjelző-berendezés, szovjet I-16-os, illetve I-153 Csajka vadászipülőgép, középmotoros Bell P-63-as vadászipülőgép, Hawker Hurricane és Focke Wulf Fw 190D vadászpilóta, Junkers Ju 52/3m szállítórepülőgép, német 88 mm-es Flak 36-os légvédelmi löveg, AD-4 Skyraider és FG-1D Corsair repülőgépek, FM-2 Wildcat vadászipülőgép, illetve Catalina vízrepülőgép is.

KULCSSZAVAK: magán repülőgép-gyűjtemény, I. és II. világháború, koreai háború

ABSTRACT: Aircraft exhibited in the private aircraft collection at Virginia Beach in the United States are aerial vehicles of the World War I and the World War II, and the Korean War. In the museum there can be found, inter alia, the V1 flying bomb, the German Enigma cipher machine, the Soviet I-16 and I-153 Chaika fighter aircraft, the mid-engined Bell P-63 fighter aircraft, the Hawker Hurricane and Focke Wulf Fw 190D fighters, the Junkers Ju 52/3m transport aircraft, the German 88 mm Flak 36 anti-aircraft artillery gun, the AD-4 Skyraider and FG-1D Corsair aircraft, the FM-2 Wildcat fighter aircraft and the Catalina amphibious aircraft.

KEY WORDS: private aircraft collection, World War I and World War II, Korean War

3. ábra. Amerikai Corsair haditengerészeti vadásziprepülőgép a hordozófedélzeti üzem miatt kialakított felhajtható szárnyakkal

„A leghosszabb nap” című amerikai film megjelenésekor tárult a széles közvélemény elé, noha a németek és az angolok is alkalmaztak hasonló megtévesztő ejtőernyős bábukat.

A főépület második szintjén a 2. világháborúban résztvevő hatalmak repülőegyenruháiból kialakított gyűjtemény látható. Itt állították ki a németek által használt híres rejtjelező-berendezés, az Enigma egy példányát is.

A főépület jobb oldali szárnyában a 2. világháború számos ismertebb repülőgépét mutatják be. A Szovjetunióban használt repülőgépek között látható egy olyan I-16-os típusú vadásziprepülőgép, amelyet a finn határ környékén, a lezuhanása helyén talált roncsokból állítottak össze. A gép 1939-ben készült. Ezzel a típussal repültek Spanyolországban a szovjet ön-

kéntesek is. A tömzsi szerkezetű fa- és vászonszerkezetű repülőgépnek a német pilóták a Ratte (patkány) nevet adták. Ebből ered a közismert Rata elnevezés, amellyel a szovjet vadásziprepülőgépeket illették, bár a típust 1942-ben kivonták.

Egy jól ismert Po-2 típus áll mellette. Mindkét gépet Polikarpov tervezte. A Po-2 a repülés történetében példátlan nagy sorozatszámot ért el. A múzeumi adatok szerint 40 000, más adatok szerint 20, vagy 30 000 példányban készült. A háború után Lengyelországban is gyártották szovjet licencia alapján.

Egy korábbi Polikarpov változat is látható az I-153 Csajka. Az I-15-ös után következő Csajka típus tulajdonképpen egy I-15-ös volt, sirályszerűen megtört felső szárnyakkal (innen a beceneve is Csajka: sirály). Néhányezres sorozatban készült, a japánok ellen bevetették Mongóliában. Az I-15-öshöz viszonyítva erősebb motorja, és behúzható futóműve volt. A kiállított 6316. sorozatszámú gépet Murmansk környékén, egy mocsárban találták. Az Északi Flotta 2. vadásziprepülő százada állományában volt. Oroszországban 1998-ban restaurálták, és részt vett egy légi bemutatón Új-Zélandon.

5. ábra. Amerikai Skyraider hordozófedélzeti harci repülőgép

4. ábra. A német V-1-es szárnyasbomba egy példánya a pulzáló sugárhajtóművel. A földön egy kiszerelt üzemanyagtartály

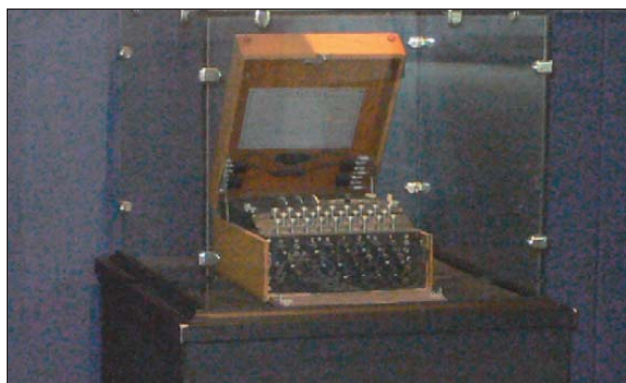

6. ábra. Amerikai ejtőernyős csalibábu, amelyből több százat dobtak le a D-napon megtévesztés céljából

Itt látható egy Bell P-63 típusú vadászpilóta is. A gépet a P-39 típusból alakították ki 1943-ban. A típus nagy többsége a Szovjetunióba került Alaszkán és Iránon keresztül, bár néhány volt a Szabad Franciaország Légierőben is. A kiállított repülőgép egyike volt azoknak, amelyeket a japánok ellen vetettek be a 2. világháború végén. A származási hely közelében még több hasonló típus található a szabad ég alatt. A repülőgép mellé kitétek egy Lenin-szobrot is, a szovjet exportra utalva.

Sok más között látható egy Hawker Hurricane is. A Hurricane gépekből több repült az angliai csatában a jobban ismert Spitfire típusoknál. A német gépek 80%-át Hurricane vadászok lőtték le. A látható példány egyike volt a Kanadában készült gépeknek, és egy amerikai pilóta John Kenneth Haviland repült vele.

A főépülettől kissé távolabbi hangárok egyikében is láthatók a 2. világháború egyes repülőgépei. Érdekes története van a bemutatott Focke Wulf Fw 190D /Dora/ típusnak. A „Fekete 12” festéssel felújított repülőgéppel Theo Nibel hdgy. repült a JG54 állományában. Az utolsó német nagy

7. ábra. Az Enigma titkosító berendezés leíróegysége, amelynek működtetése, illetve szövetséges kézbe kerülése jelentős mértékben befolyásolta a II. világháború hadműveleteit

légi hadművelet, a Bodenplatte során Nibel hdgy. kényszerleszállást hajtott végre, mert egy madárral ütközve, gépe megsérült. A típus rendszerben volt a Magyar Királyi Honvéd Légierőben is, de csak az Fw 109F változat.

Egy másik gépnek is van magyar vonatkozása, mert a kiállított Ju 52/3m típus egyik változatát a magyarországi PIRT is gyártotta licencia alapján. A kiállított példány 1950-ben, Spanyolországban készült CASA gyártmányként, de a festése a Kréta elleni hadműveleteknek felel meg. A Ju 52 típus lassúsága (212 km/h) miatt a háború kései szakaszában drámai veszteségeket szenvedett. A típusból 8 példány maradt meg, ebből a kiállított gép az egyedüli Észak-Amerikában.

Egy ismert iskolagép, a Bücker Bü 133C Jungmeister is látható ebben a hangárban. A Bü 133 A változatú gép 1936-ban a berlini olimpián szerepelt, és káprázatos teljesítményt mutatott be. Ez a típus lett a későbbiekben a Luftwaffe pilótaképzésének az alap iskolagépe. A kiállított repülőgépet 1940-ben Svájcban gyártották, a Svájci Légierő számára. A Svájcban készült repülőgépek kiváló szakértői munkáról tanúskodtak.

Látható egy német 88 mm-es légvédelmi löveg, a híres Flak 36-os, és mellette a löveghez rendszeresített fényszóró is. Mind a löveg, mind a fényszóró a Rommell csapatait jellemző homoksárga színre van festve, és ott van a horogkeresztes pálmafa csapatjelzés is. A löveg csövén láthatók a sikeres lelövéseket jelző csíkok.

8. ábra. Bü-133 Bücker Jungmeister harmadfokú kiképző repülőgép

9. ábra. Africa Corps festésű 88 mm-es Flak-39M légvédelmi löveg, amelyet hatékony páncéltörő eszközként is harcba vetettek a háború során

(Fotók a szerző gyűjteményéből.)

A főépület másik szárnyában a haditengerészeti légierő repülőgépeit láthatjuk a koreai háborúig bezárólag. Az AD-4 Skyraider típust az elavult SBD Dauntless gépek felváltására fejlesztették ki. Az új Dauntless II típus 1945-ben esett át az előírt repülési próbákra, majd AD Skyraider névvel állították rendszerbe. A gép sárkányszerkezete alapján több mint ezer példány készült, számos változatban. Feladata szerint csatarepülőgép, légtérelőző repülőgép, éjszakai könnyű bombázó és potenciálisan atomfegyver hordozó is lehetett. A kiállított repülőgép 1949-ben készült és több ciklusban szerepelt különböző századok állományában a koreai háború idején. A gépet a VA-195 Dambuster század korabeli festésével állították ki. A század a nevét a Pukhan folyón épített gát (dam) sikeres lerombolása után kapta. A repülőgépet hordozó-fedélzetről, torpedóvetés céljára a koreai háborúban használtak utoljára. A Skyraider típust az Amerikai Haditengerészet, a Tengerészgyalogság, a francia légierő, a dél-vietnami légierő is használta. Kulcsszerepet játszott a koreai háborúban, Vietnámban, Libanonban, illetve a csádi polgárháborúban is. A kiállított repülőgép több órát repült Koreában a VA55-ös repülőszázad kötelékében.

Az FG-1D Corsair repülőgépet nagyon könnyű azonosítani jellegzetes sirályt idéző szárnyáról. A Corsairt a Vought Aircraft Company tervezte, de a nagyszámú igény miatt a Goodyear és a Brewster is gyártotta licencia alapján. A kiállított gépet a Goodyear Company gyártotta 1945-ben, és a '40-es évek végéig a nyugati parton a haditengerészet tartalék repülőgépeként volt rendszerben. 1968-ban ez a repülőgép nyitotta meg a nevadai repülőversenyt. A kiállított Corsair 1999-ben, egy oklahomai magángyűjtő tulajdonából került a múzeumba. A gép festése megfelel a Kitty Hawk közelében született Ray Beachcam „Kitty Hawk Kid” Corsairjának. Beachcam volt az első tagja annak a századnak, amely lelőtt egy japán gépet.

Az FM-2 Wildcat eredetileg repülőgép-hordozóról üzemeltetett vadászgép típus volt. A későbbiekben sikeresen alkalmazták tengeralattjáró elleni harc céljára, valamint a II. világháború idején légtérvédelemre és csatarepülőgépként is. Az Egyesült Államok Haditengerészetén kívül alkalmazták Martlet névvel a Brit Királyi Haditengerészetnél is. A csendes-óceáni térségben a háború kezdetekor még ki-magasló 6:1 légi győzelmi arányt mutatott fel. Kiváló R-1820-56 Cyclone motorjával 534,3 km/h sebességet ért el. A kiállított repülőgép 1945–1952 között Virginia Beachen állt rendszerben. Két előző tulajdonos után, 2009-ben került a múzeum tulajdonába. A gép festése megfelel az 1942-ben kiadott utasításnak, amely eltörölte a piros jelzések alkalmazását a haditengerészet repülőgépein.

A PBY-5A a Catalina egyik típusváltozata. A Catalina vízrepülőgépet 1930-ban tervezték és a háború egyik legjobban alkalmazható többcélú repülőgépeinek bizonyult. Parti járőröző, bombázó, légi tengeri mentő, valamint tengeralattjáró elleni harcra egyaránt alkalmas volt. Meghatározó szerepet játszott a német BISMARCK csatahajó elsüllyesztésében, valamint a Midway-szigeteki tengeri csatában. A kiállított „Cat” 1943 októberében állt szolgálatba. Rendszerben tartása során San Diego, Norfolk, Francia Marokkó, Kanári-szigetek, Gibraltár, valamint az Azori-szigetek kikötőiben állomásozott.